

W NUMERZE

Niepełnosprawność i niezdolność do pracy to dwa różne pojęcia

Mimo że niepełnosprawność może powodować wiele ograniczeń, to jednak nie zawsze oznacza ona niezdolność do pracy. Wiele osób niepełnosprawnych pracuje zawodowo. Niepełnosprawność nie jest więc tożsama z niezdolnością do pracy. Aby otrzymać rentę, trzeba mieć orzeczenie o niezdolności do pracy.

s. 2

Staram się przełamywać negatywne stereotypy

Rozmowa z Ewą Wojdyr, która łączy funkcje doradcy zawodowego, trenera pracy i tłumacza języka migowego. Dzięki znajomości środowiska i funkcjonowania osób głuchych, empatii, elastyczności i uporowi w działaniu wspiera osoby głuche i niedosłyszące na rynku pracy.

s. 3

Nowe programy PFRON

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizuje trzy nowe programy: „Absolwent”, „Praca – integracja”, „Stabilne zatrudnienie”, które wspierają zatrudnienie osób z niepełnosprawnością.

s. 4

WSPARCIE

Niepełnosprawni bardziej mobilni – jak uzyskać dofinansowanie?

Osoby z niepełnosprawnością mogą otrzymać wsparcie finansowe, aby uzyskać prawo jazdy, odpowiednio dostosować samochód i z niego korzystać. Auto jest dla osób z niepełnosprawnością niezbędne do przemieszczania się. Ułatwia udział w życiu społecznym, podjęcie pracy. Warto więc wiedzieć, gdzie starać się o dofinansowanie.

Dofinansowanie oferują różne instytucje rządowe i pozarządowe, przede wszystkim:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) – z programu „Aktywny samorząd”,
- zakłady pracy chronionej – z zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Program „Aktywny samorząd”

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizuje w 2018 r. program „Aktywny samorząd”. PFRON oferuje pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do samochodu oraz pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B.

Jako osoba z niepełnosprawnością możesz się starać o zwrot kosztów:

- kursu i egzaminów,
- zakwaterowania i wyżywienia w okresie trwania kursu (jeśli kurs odbywa się poza miejscowością, w której mieszkasz) oraz
- dojazdu (przyjazdu na kurs i powrotu z niego).

Maksymalna kwota dofinansowania lub refundacji na dostosowanie samochodu wynosi 8 tys. zł. Jeśli starasz się o prawo jazdy – jest to 2200 zł (w tym koszt kursu i egzaminów – 1600 zł, a koszt zakwaterowania, wyżywienia i dojazdu podczas trwania kursu – 600 zł).

Musisz mieć swój udział własny. Wynosi on 15% ceny brutto adaptacji samochodu, a 25% ceny brutto kursu prawa jazdy.

Jeśli wniosków o dofinansowanie jest więcej niż funduszy, o przyznaniu dofinansowania decyduje stopień niepełnosprawności i wysokość przeciętnego miesięcznego dochodu wnioskodawcy. Czyli pierwszeństwo mają osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności i z niższym dochodem.

Zakładowe fundusze rehabilitacji

Pracodawcy, którzy prowadzą zakłady pracy chronionej, muszą tworzyć zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Środki z tego funduszu przeznaczone są m.in. na wózki do pracy i z pracy osób z niepełnosprawnością, zakup samochodów do ich przewożenia, a także na pomoc indywidualną dla takich osób.

Jeśli pracujesz w zakładzie pracy chronionej, możesz starać się o pokrycie z tego funduszu następujących kosztów:

- przejazdu, pobytu i leczenia m.in. w szpitalach, sanatoriach, placówkach rehabilitacyjno-szkoleniowych, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgniarsko-opiekuńczych,
- ubezpieczeń komunikacyjnych oraz ryczałtu za Twój samochód do celów pozasłużbowych – jeśli masz znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności lub lekki stopień niepełnosprawności z uszkodzeniem narządu ruchu,
- dojazdu do pracy i z pracy, jeśli masz trudności w korzystaniu z publicznych środków transportu.

Organizacje pożytku publicznego

Kiedy rozliczamy się z podatku dochodowego, możemy przekazać 1% podatku na rzecz fundacji lub innej organizacji pożytku publicznego. Możesz zebrać w ten sposób środki na adaptację samochodu i prawo jazdy – wybierz tylko odpowiednią organizację. Sprawdź, czy działa ona zgodnie z prawem, jak rozlicza się ze swoimi beneficjentami, jakie pobiera prowizję od prowadzenia subkonta oraz jakie przywileje zapewnia (np. rehabilitację, druk ulotek, profil na stronie internetowej).

Ulga rehabilitacyjna

Jeśli jesteś osobą z niepełnosprawnością, możesz w rocznym rozliczeniu podatkowym – swoim albo osoby, która Cię utrzymuje – odliczyć od dochodu:

- wydatki na cele rehabilitacyjne,
- wydatki związane z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych.

DZIEŃ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Szanowni Państwo!

Uznanie, że niepełnosprawność jest tożsama z niezdolnością do pracy, to stereotyp. Osoby niepełnosprawne mogą być bowiem pracownikami równie dobrymi co pełnosprawne, a nawet lepszymi od nich. Podkreślamy to, ucząc młodzież o ubezpieczeniach społecznych w szkołach. Konieczne jest uświadomienie wszystkim – także pracodawcom – że osoba z niepełnosprawnością nie musi być rencistą.

11 maja 2018 r. organizujemy Dzień Osób z Niepełnosprawnością. Wspólnie z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym oraz Instytutem Transportu Samochodowego

chcemy zachęcić pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością.

Hasło tegorocznej edycji Dnia Osób z Niepełnosprawnością brzmi „Sięgnij po sukces!”. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością zależy także od ich zaangażowania. Mogą oczywiście liczyć na nasze wsparcie.

Z okazji Dnia Osób z Niepełnosprawnością przygotowaliśmy wydanie specjalne naszego dwumiesięcznika „ZUS dla Ciebie”. Zachęcam do lektury i wizyty w naszych placówkach 11 maja.

prof. Gertruda Uścińska,
prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Niepełnosprawność i niezdolność do pracy to dwa różne pojęcia

Mimo że niepełnosprawność może powodować wiele ograniczeń, to jednak nie zawsze oznacza ona niezdolność do pracy. Wiele osób niepełnosprawnych pracuje zawodowo. Niepełnosprawność nie jest więc tożsama z niezdolnością do pracy. Aby otrzymać rentę, trzeba mieć orzeczenie o niezdolności do pracy.

O niezdolności do pracy orzekają lekarze orzecznicy ZUS (w I instancji) i komisje lekarskie ZUS (w II instancji). Wydają orzeczenie, że dana osoba jest niezdolna do pracy, jeśli całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolna do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Natomiast częściowo niezdolna do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z kwalifikacjami.

Orzeczenie o niezdolności do pracy to tylko jeden z warunków, jaki musisz spełnić, jeśli starasz się o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Przyznawanie renty zależy także od tego:

- kiedy powstała Twoja niezdolność do pracy,
- jaki jest Twój staż (czyli tzw. okresy składkowe i nieskładkowe) – o tym, ile powinien wynosić, decyduje wiek, w którym stałeś się niezdolny do pracy,
- czy masz prawo do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS) lub czy spełniasz warunki, aby ją otrzymać.

Data powstania niezdolności do pracy

Abyś mógł otrzymać rentę, Twoja niezdolność do pracy musi powstać:

- w tzw. okresie składkowym lub nieskładkowym, czyli m.in. w okresie ubezpieczenia z umowy o pracę, pobierania zasiłku macierzyńskiego, chorobowego czy opiekuńczego (listę tych okresów znajdziesz w ustawie o emeryturach i rentach) albo
- w ciągu 18 miesięcy od końca któregoś z tych okresów.

Wyjątek! Nie musisz spełniać tego warunku, jeśli jesteś:

- kobietą i masz co najmniej 20 lat składkowych i nieskładkowych oraz orzeczoną całkowitą niezdolność do pracy,

- mężczyzną i masz co najmniej 25 lat składkowych i nieskładkowych oraz orzeczoną całkowitą niezdolność do pracy.

Okresy składkowe i nieskładkowe

Jeśli starasz się o rentę z tytułu niezdolności do pracy, musisz mieć odpowiedni staż, czyli tzw. okres składkowy i nieskładkowy, który wynosi:

- 1 rok, jeśli stałeś się niezdolny do pracy przed ukończeniem 20 lat,
- 2 lata, jeśli stałeś się niezdolny do pracy w wieku powyżej 20 do 22 lat,
- 3 lata, jeśli stałeś się niezdolny do pracy w wieku powyżej 22 do 25 lat,
- 4 lata, jeśli stałeś się niezdolny do pracy w wieku powyżej 25 do 30 lat,
- 5 lat, jeśli stałeś się niezdolny do pracy w wieku powyżej 30 lat.

Wyjątek! Ten warunek Cię nie dotyczy, jeśli jesteś niezdolny do pracy z powodu wypadku w drodze do pracy lub z pracy – nie musisz wtedy mieć wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego.

Ważne!

- Przy ustalaniu stażu wymaganego do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy okresy nieskładkowe nie mogą być dłuższe niż 1/3 okresów składkowych.
- Musisz potwierdzić swój staż (okresy składkowe i nieskładkowe) – dołącz do wniosku o rentę odpowiednie dokumenty. Szczegółowy wykaz potrzebnych dokumentów znajdziesz na stronie: www.zus.pl/renta-z-tytułu-niezdolności-do-pracy.

Jeśli masz okres składkowy i nieskładkowy krótszy niż wymieniony wyżej, możemy uznać, że masz wymagany staż, jeżeli spełniasz dodatkowo te dwa warunki:

- zostałeś zgłoszony do ubezpieczenia, zanim ukończyłeś 18 lat albo w ciągu 6 miesięcy od dnia, gdy

- ukończyłeś naukę w szkole ponadpodstawowej, ponadgimnazjalnej lub w szkole wyższej,
- do dnia, w którym stałeś się niezdolny do pracy – miałeś bez przerwy lub z przerwami nieprzekraczającymi 6 miesięcy okresy składkowe i nieskładkowe.

Jeśli stałeś się niezdolny do pracy po 30 roku życia, to wymagane 5 lat składkowych i nieskładkowych powinno przypadać w ciągu ostatnich 10 lat przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem, w którym powstała Twoja niezdolność do pracy.

Wyjątek! Nie musisz spełniać tego warunku, jeżeli jesteś:

- kobietą i masz 25 lat składkowych oraz orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy,
- mężczyzną i masz 30 lat składkowych oraz orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy.

Brak prawa do emerytury

Możesz otrzymać rentę z tytułu niezdolności do pracy tylko wtedy, gdy nie masz ustalonego prawa do emerytury z FUS lub nie spełniasz warunków do jej uzyskania.

Za emeryturę z FUS uważa się:

- emeryturę powszechną z tytułu osiągnięcia co najmniej 60 lat przez kobietę i 65 lat przez mężczyznę,
- wcześniejszą emeryturę (czyli w wieku niższym niż powszechny wiek emerytalny), np. emeryturę częściową, emeryturę górniczą, emeryturę nauczycielską czy też wcześniejszą emeryturę dla matek opiekujących się dziećmi.

Za emeryturę z FUS nie uważa się emerytury pomostowej oraz nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Dowiedz się więcej o rencie z ulotki „Renta z tytułu niezdolności do pracy” – znajdziesz ją w każdej naszej placówce i na stronie www.zus.pl (w zakładce „Baza wiedzy/ Biblioteka ZUS/ Ulotki/ Świadczenia”).

WYWIAD

W pracy najważniejsza jest głowa

Rozmowa z Miłoszem Krawczykiem, konstruktorem innowacyjnych wózków inwalidzkich, człowiekiem, który osiągnął sukces zawodowy.

Czym Pan się zajmuje zawodowo?

Prowadzę firmę „Blumil”. Produkuje innowacyjne elektryczne wózki inwalidzkie. Poruszają się one na dwóch kołach. To zastęga wbudowanego w nie żyroskopu i komputerów. Dzięki temu, że mają tylko dwa koła, są dużo mniejsze, lżejsze i szybsze niż tradycyjne wózki inwalidzkie.

Czy trzeba specjalnych umiejętności, aby je obsługiwać?

Nie. Są bardzo intuicyjne. Zdecydowana większość osób bardzo szybko opanowuje technikę jazdy.

Od kiedy porusza się Pan na wózku?

Od 20 lat. Miałem 18 lat, kiedy uległem wypadkowi. Maturę zdawałem już na wózku i całe moje życie zawodowe przejechałem na wózku.

Czy to właśnie z tego powodu zajął się Pan produkcją wózków?

Tak, skonstruowałem dla siebie wózek, który bardzo dobrze się sprawdzał. Ale nie całe moje życie zawodowe było z tym związane. Studia kończyłem na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego. Byłem lektorem języka angielskiego, kontrolerem ruchu lotniczego na lotnisku w Holandii. Pracowałem też w dziale finansów

jednego z operatorów sieci komórkowej. Moim przedsięwzięciem była też siłownia, której byłem współwłaścicielem.

A obecnie produkcja wózków?

Wiele osób dopytywało o mój wózek. Bardzo duże zainteresowanie wzbudził zwłaszcza za granicą, dlatego stwierdziłem, że to może być dobry pomysł na biznes. I to się potwierdziło. Większość mojej produkcji trafia na eksport, ale też na nasz rynek.

Jak widać, niepełnosprawność nie przeszkodziła Panu w realizacji planów zawodowych.

Nie. Zawsze podążałem taką drogą, jaką sobie wymarzyłem i założyłem. Skończyłem studia, pracowałem w różnych miejscach. W pracy najważniejsza jest głowa, a to, że nie mogę ruszać nogami, zwykle nie miało znaczenia. Zdarzały się niestety sytuacje, że nie chciano mnie zatrudnić ze względu na moją niepełnosprawność, ale były to pojedyncze przypadki.

Życzę dalszych sukcesów i dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała
Magdalena Lewandowska

Staram się przełamywać negatywne stereotypy

Rozmowa z Ewą Wojdyr, doradcą zawodowym, trenerem pracy oraz biegłym tłumaczem języka migowego.

Na czym polega Pani praca?

Łączę funkcje doradcy zawodowego, trenera pracy i tłumacza języka migowego. Dzięki temu, a także dzięki znajomości środowiska i funkcjonowania osób głuchych, empatii, elastyczności i uporowi w działaniu mogę w pełni wspierać osoby głuche i niedosłyszące na rynku pracy.

Czym różni się doradztwo dla osób głuchych i niedosłyszących od doradztwa dla osób w pełni słyszalnych?

Poza trudnością w komunikacji (najczęściej jest to język migowy, którym posługuje się niewiele osób) proces doradztwa przebiega podobnie. Konieczna jest też znajomość kultury osób głuchych, która jest odmienna od naszej. Najbardziej czasochłonne jest przystosowanie narzędzi diagnostycznych, gdyż dla osób głuchych język polski jest językiem obcym. Tylko niewielka liczba osób głuchych i niedosłyszących posługuje się językiem polskim powyżej poziomu B2. Dlatego trzeba używać prostych i popularnych zwrotów, a w niektórych przypadkach przeprowadzać diagnozę z pomocą języka migowego czy nawet komunikacji ikonicznej. To z kolei powoduje wydłużenie procesu doradczego oraz zniekształcenia w interpretacji tłumaczenia, co niekiedy skutkuje brakiem zrozumienia i zniecierpliwieniem rozmówcy.

Praca doradcy zawodowego polega na indywidualnej lub grupowej pracy z osobami, które świadomie zarządzają swoją karierą, ale także z takimi, które z różnych względów nie radzą sobie na rynku pracy, niedawno utraciły pracę lub są trwale bezrobotne.

Podczas indywidualnego spotkania z doradcą klient może przygotować bilans własnych kompetencji, poznać swoje mocne strony i obszary rozwoju oraz określić plan działania dopasowany do jego potrzeb i predyspozycji.

Spotkanie z doradcą stwarza przestrzeń do lepszego poznania siebie, usystematyzowania wiedzy na temat swoich preferencji, wartości, umiejętności oraz diagnozy określonych aspektów osobowości. Proces ten odbywa się podczas rozmowy oraz z wykorzystaniem różnorodnych narzędzi (np. testów zainteresowań). Doradca zawodowy może pomóc również w napisaniu CV i udzielić wskazówek na temat zasad tworzenia dokumentów aplikacyjnych oraz przygotować do spotkania rekrutacyjnego z przyszłym pracodawcą.

Grupowe spotkania pozwalają np. na trening umiejętności interpersonalnych, czyli ćwiczenie umiejętności, których pracodawcy wymagają i które cenią (np. autoprezentacja czy współpraca w zespole). Można też w trakcie tych spotkań przećwiczyć rozmowę kwalifikacyjną.

Czy osoby z niepełnosprawnością znajdują pracę, która odpowiada ich kwalifikacjom zawodowym, czy też muszą podejmować pracę poniżej swoich kwalifikacji?

Obecnie sytuacja na rynku pracy powoli zmienia się na korzyść osób z niepełnosprawnością, jednak zjawisko pracy poniżej kwalifikacji nadal jest dość częste. Przyczyny tego są bardzo różne. Jedną z nich, według mnie główną, jest to, że na rynku pracy funkcjonuje mnóstwo stereotypów na temat ludzi z nie-

pełnosprawnością, czego wynikiem jest niechęć bądź strach pracodawców przed ich zatrudnieniem.

Bardzo często już na etapie rekrutacji ujawnienie, że kandydat ma orzeczenie o niepełnosprawności, jest równoznaczne z jego dyskwalifikacją.

Rozwiązaniem, które sama stosuję, jest szeroko pojęta edukacja. Polega ona na zapoznaniu pracodawcy z rodzajami i specyfiką niepełnosprawności, a także z dobrymi praktykami, które funkcjonują na rynku pracy. Wsparcie trenera pracy czy też tłumacza języka migowego na każdym etapie zatrudnienia jest dodatkowym argumentem, który niweluje obawy pracodawcy i wspiera pracownika.

Drugą przyczyną zatrudnienia poniżej kwalifikacji jest kształcenie osób głuchych w zawodach, które nie korelują z potrzebami zmieniającego się rynku pracy.

Czy w ciągu ostatnich kilku lat zmieniło się nastawienie pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością?

Słyszysz opinie, że pracodawcy chcą tylko pozyskać pracownika, za którego otrzymają dofinansowanie z PFRON. Jednak ja spotkałam pracodawców, którzy zatrudniają ludzi zgodnie ze swoimi i ich potrzebami, są otwarci, potrafią dostosować swoje firmy tak, aby wszyscy mieli równe szanse na rozwój zawodowy. Chcą się uczyć i walczyć ze stereotypami, pokazują dobre praktyki w swoich firmach, analizują własne potrzeby, zestawiając je z potrzebami pracowników. To powoduje, że osoby z niepełnosprawnością wychodzą z domów, dokształcają się i poszukują zatrudnienia. Dla wielu

z nich praca jest swego rodzaju rehabilitacją, a kontakt z drugim człowiekiem pozwala zbudować poczucie własnej wartości i poczuć się pełnoprawnym członkiem społeczeństwa. **W jakich zawodach najczęściej podejmują pracę osoby głuche lub niedosłyszące?**

Mimo tego, że często są dobrze wykształcone, najczęściej podejmują prace fizyczne. Pracują w firmach świadczących usługi porządkowe, przy produkcji, pakowaniu lub merchandisingu produktów. Wykonują głównie prace powtarzalne, które nie wymagają stałego kontaktu werbalnego. Przyczyną tego jest problem w komunikacji w pracy, co nie do końca ma odzwierciedlenie w rzeczywistości. Wystarczy bowiem krótkie szkolenie, jak współpracować z osobą głuchą, a można zyskać naprawdę lojalnego i oddanego pracownika. Do osoby głuchej należy mówić, zachowując kontakt wzrokowy, gdyż 90% osób głuchych czyta z ust. Zawsze można też napisać komunikat na kartce lub w telefonie, a także poprzez komunikatory internetowe połączyć się z tłumaczem języka migowego.

Znacznie mniej osób głuchych lub niedosłyszących pracuje w biurach czy archiwach, na tzw. drugiej linii biurowej, gdzie wykonują powtarzalne zadania, bez konieczności stałego kontaktu z przełożonym.

Najmniej osób głuchych pracuje w takich zawodach, jak graficy komputerowi, nauczyciele w szkołach dla głuchych czy specjaliści w działach finansowo-księgowych.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała
Magdalena Lewandowska

WSPARCIE

Niepełnosprawni bardziej mobilni – jak uzyskać dofinansowanie?

← ciąg dalszy ze s. 1

Wydatki mogą być przeznaczone na przystosowanie samochodu do potrzeb, które wynikają z niepełnosprawności (odlicza się kwotę faktycznie poniesionego wydatku). Podstawą do rozliczeń jest faktura za usługę. Ulga dotyczy również używania samochodu osobowego (Twojego lub osoby, która Cię utrzymuje) – maksymalnie możesz odliczyć 2280 zł w danym roku. Możesz też odliczyć koszty przejazdu środkami transportu publicznego związane z rehabilitacją.

Organizacje pozarządowe

Zgodnie ze swoimi statutami organizacje pozarządowe mogą zbierać fundusze, które przeznaczają na dowolne cele, m.in. na motoryzację. Program wsparcia jest ściśle związany z dia-

łalnością danej organizacji i wymaga np. ubezpieczenia w danym towarzystwie ubezpieczeniowym czy wykonania adaptacji u partnera organizacji.

Finansowanie społecznościowe

Finansującymi są uczestnicy społeczności wirtualnych, znajomi, rodzina i osoby, które chcą wesprzeć potrzebujących. Wiele drobnych wpłat składa się na dużą pulę środków, które pozwalają np. na adaptację samochodu osoby z niepełnosprawnością.

Kredyty

Osoby z niepełnosprawnością często zaciągają kredyty na zakup pojazdu czy jego adaptację. Choć to dość powszechny sposób finansowania potrzeb związanych z mobilnością, wymaga jednak dużego wkładu własnego, stałego zatrudnienia bądź innego zabezpieczenia spłaty kredytu.

Centrum Usług Motoryzacyjnych dla Osób Niepełnosprawnych

Aby realizować potrzeby kierowców z niepełnosprawnością i kandydatów na kierowców, dla których pojazd jest ważnym środkiem transportu, powstał pierwszy w Polsce ośrodek informacyjno-szkoleniowo-badawczy – Centrum Usług Motoryzacyjnych dla Osób Niepełnosprawnych.

W Centrum osoby z niepełnosprawnością, ich rodziny, instruktorzy nauki jazdy, egzaminatorzy, lekarze orzecznicy, dealerzy pojazdów i adaptatorzy mogą uzyskać fachowe informacje dotyczące wielu zagadnień związanych z mobilnością osób niepełnosprawnych.

Beata Stasiak-Cieślak, Piotr Malawko
Instytut Transportu Samochodowego

Centrum Usług Motoryzacyjnych
dla Osób Niepełnosprawnych cum.its.waw.pl

Wsparcie osób niepełnosprawnych – nowe programy PFRON

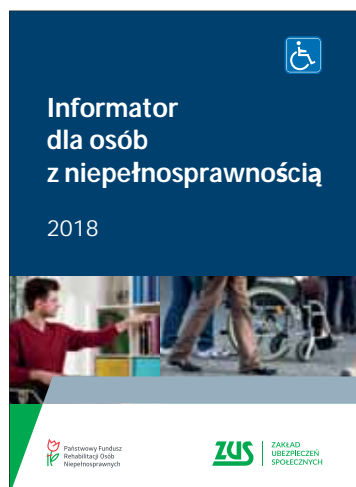
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizuje trzy nowe programy: „Absolwent”, „Praca – integracja”, „Stabilne zatrudnienie”, które wspierają zatrudnienie osób z niepełnosprawnością.

Absolwent

Program ten ma ułatwić rozpoczęcie pracy absolwentom z niepełnosprawnością. Skorzystają na nim osoby, które nie są zatrudnione, a ukończyły studia najwyżej dwa lata przed przystąpieniem do programu lub są na ostatnim roku studiów. Dofinansowanie otrzymują szkoły wyższe, organizacje pozarządowe oraz szkoły i organizacje w partnerstwie. Dzięki programowi mogą sfinansować m.in. indywidualne ścieżki kariery, podnoszenie kwalifikacji czy rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Praca – integracja

Program ma zwiększyć zatrudnienie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy. Organizacje pozarządowe mogą otrzymać dofinansowanie na rekrutację, przygotowanie do

zatrudnienia oraz wsparcie pracowników z niepełnosprawnościami.

Stabilne zatrudnienie

Program ma wspierać zatrudnienie osób z niepełnosprawnością w administracji publicznej. Mogą w nim uczestniczyć: instytucje publiczne, samorządy terytorialne oraz państwowe i samorządowe instytucje kultury. Dotyczy osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (lub orzeczeniem równoważnym), które nie pracują zarobkowo.

Więcej informacji o programach na stronie www.pfron.org.pl, a także w „Informatorze dla osób z niepełnosprawnością” 2018, który można pobrać ze strony www.zus.pl/dzienon albo z placówki ZUS.

Specjalista ds. zarządzania rehabilitacją – nowy kierunek studiów podyplomowych

Dzięki projektowi dofinansowanemu z funduszy europejskich będziemy mieli wykwalifikowaną kadrę, która skutecznie i całościowo zadba o potrzeby osób wymagających kompleksowej rehabilitacji.

Jesteśmy jednym z partnerów projektu pt. „Wdrożenie nowego modelu kształcenia specjalistów ds. zarządzania rehabilitacją – jako elementu systemu kompleksowej rehabilitacji w Polsce”. Jego liderem jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Przedstawiciele różnych grup spotykają się na seminariach, aby omówić metody kształ-

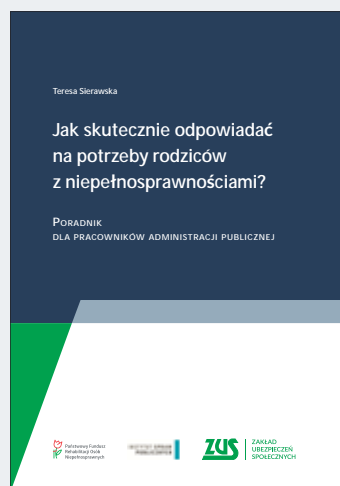
cenia specjalisty ds. zarządzania rehabilitacją. Ma on:

- wspierać osoby z niepełnosprawnością w rehabilitacji medycznej, psychologicznej, zawodowej oraz społecznej,
- kompleksowo koordynować działania rehabilitacyjne dla danej osoby,
- pomagać w aktywizacji społecznej i zawodowej.

Publikacje dostępne na stronie:

www.zus.pl w zakładce

„Baza wiedzy/ Biblioteka/ Wydawnictwa/ Działania ZUS na rzecz osób niepełnosprawnych”

ZUS dla Ciebie – magazyn informacyjny dla klientów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Wydawca: Centrala ZUS w Warszawie. Redakcja: Monika Bugaj-Wojciechowska. Skład i druk: Poligrafia ZUS w Warszawie. Zamówienie nr 1169/18.

Zachęcamy do lektury naszych magazynów: „ZUS dla Studenta”, „ZUS dla Seniora”, „ZUS dla Biznesu”. Znajdziesz je w naszych placówkach i na stronie www.zus.pl.